

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, професора
Глазунової Ірини Кимівни на дисертаційну роботу **Ши Юе**
«Педагогічні умови формування виконавської компетентності
студентів віолончелістів та скрипалів у процесі музично-комунікативної
діяльності», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01
– Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне
мистецтво)

Вивчення тексту дисертації Ши Юе та опублікованих нею наукових праць дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дослідження та визначення відповідності дисертаційної роботи вимогам, які ставляться до такого типу робіт.

Актуальність проблеми формування виконавської компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі музично-комунікативної діяльності зумовлена сучасною парадигмою мистецької освіти. Сучасність виконаного дослідження підкреслюється тим, що у його змісті враховано досягнення науки в галузі психології, педагогіки та мистецтвознавства. Розвиток компетентнісної парадигми мистецької освіти окреслює стратегічні завдання підготовки освітянських конкурентоспроможних кадрів, регламентує відповідну спрямованість надання якісних освітніх послуг усім здобувачам вищої освіти. Актуальність роботи визначається нагальними потребами педагогічної діяльності майбутнього викладача мистецьких дисциплін, вчителя музичного мистецтва. Саме розв'язанню цієї проблеми вищої музично-педагогічної освіти України у площині забезпечення високої якості виконавської підготовки студентів віолончелістів та скрипалів (майбутніх учителів музичного мистецтва) присвячено дисертаційне дослідження Ши Юе.

Науково-практична необхідність моделювання методики, яка, базуючись на оптимальному методологічному базисі, озброює процес фахового навчання загалом і інструментальної підготовки зокрема педагогічним інструментарієм, що спрямовує особистість майбутнього фахівця безпосередньо на підвищення результативності власного музичного

виконавства шляхом забезпечення необхідних ефективних педагогічних умов процесу навчання не викликає сумніву. Саме тому, актуальність запропонованої теми підтверджена запитами практичної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз дисертаційного дослідження Ши Юе дав змогу з'ясувати наступне: у роботі чітко визначено і розкрито категоріально-понятійний апарат, відповідно до мети визначено завдання дослідження, проаналізовано значну кількість першоджерел, що свідчить про ґрунтовну розробку дисертанткою обраної проблеми, яка є логічно систематизованою і розглядається згідно обраної тематики.

Аналіз наукових праць щодо змісту та сутності виконавської компетентності, музично-комунікативної діяльності у змісті теорії комунікації, у специфіці музичної виконавської компетентності віолончелістів і скрипалів у контексті музично-комунікативної діяльності у філософському та психолого-педагогічному аспектах дав змогу узагальнити сукупність позицій у контексті його застосування в якості методологічного підґрунтя для педагогічних досліджень. Тема дослідження розкрита, завдання виконано, висновки обґрунтовано, які мають практичне значення для вдосконалення процесу вищої інструментально-виконавської освіти. Автором доведена доцільність використаних теоретичних та емпіричних методів дослідження, результати яких довели ефективність запропонованої методики.

Дисертантка розглядає сутність поняття «виконавська компетентність» як особистісне інтегровано-динамічне утворення, що виражає здатність та спроможність студентів струнників до творчої музично-комунікативної діяльності в галузі сольного та ансамблевого (оркестрового) мистецтва, яка охоплює системну сукупність індивідуально-особистісних здібностей і художньо-технологічних виконавських компетентностей, спрямованих на організацію індивідуального і колективного відображення

художніх образів, їх трансляцію у навчальному та концертному виконавстві. Це є навчальним та творчим практичним ресурсом набуття студентами необхідного компетентнісного рівня. Уточнено сутність поняття «музично-комунікативна діяльність студентів віолончелістів та скрипалів», що розуміється як система усвідомлених, цілеспрямованих дій, як процес навчальної та виконавської партнерської творчої взаємодії в колективі студентського ансамблю (оркестру) з набуття ними професійних компетентностей із розкодування композиторського музично-семантичного та художньо-образного задуму задля відтворення та презентації слухачам музичних творів соло або під керівництвом диригента, спеціально написаних або аранжованих для колективного виконання.

Узагальнення теоретичних засад дослідження надало можливість авторові визначити чотири структурних компонента досліджуваного феномена. Це - *мотиваційно-мобілізаційний, навчально-організаційний, музично-особистісний, професійно-виконавський*. Дисертанткою влучно визначено критерії, показники та рівні сформованості виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів у процесі музично-комунікативної діяльності.

Важливим у дослідженні виступає опора на принципові положення, серед яких: співробітництво, емпатійність, самостійність, фасилітація, слуховий універсалізм, індивідуалізація, антиципація та професіоналізм.

Окреслено наукові підходи до винайдення доцільних педагогічних умов формування виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів у процесі музично-комунікативної діяльності. Автором визначено наступні наукові підходи: культурологічний, емоційно-рефлексивний, функціональний, аксіологічно-емотивний, комунікативний, герменевтичний, компетентнісний та творчо-презентаційний наукові підходи.

Особливу увагу Ши Юе приділила обґрунтуванню педагогічних умов формування досліджуваного феномена, ефективність яких забезпечувалася спеціально розробленою низкою методів, що сприяли успішному

формуванню виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів. До них віднесено: 1) створення ситуацій музично-комунікативної єдності учасників освітньо-виконавського процесу; 2) активізація компетентнісного зростання студентів на всіх напрямках його набуття; 3) зацікавлення вивченням історіографії виконавської культури; 4) спонукання до самоусвідомлення досягнення акме-професійної компетентності; 5) застосування методичних принципів корифеїв віолончельної та скрипкової шкіл.

Важливим здобутком дисертаційної роботи є розгляд специфіки методичних систем деяких видатних віолончелістів та скрипалів, що вплинули на обґрунтування педагогічних умов формування досліджуваного феномена та на запропоновану дисертанткою методичну модель формування виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів у процесі музично-комунікативної діяльності. Модель включає: мету дослідження, принципи, наукові підходи, педагогічні умови, структуру означеного феномена, критерії, показники, етапи формування, рівні сформованості виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів, методи, а також передбачуваний результат – ефективні педагогічні умови формування виконавської компетентності струнників у процесі музично-комунікативної діяльності. До кожного етапу було визначено мету, педагогічні умови, принципи та методи.

Експериментальна робота розгорталась упродовж трьох етапів: *заохочувально-перспективного, проективно-поглибленого та творчовідтворювального*. На кожному з етапів застосовувались відповідні методи, серед яких: на першому, заохочувально-перспективному етапі, застосовувались методи: вслуховування, промовляння, саморозвитку, створення музичного накопичування, включення у репетиційний процес, ін. На другому, проективно-поглибленому етапі застосовано методи – «Якерівник» оркестрової партії, активізації власної слухової активності, удосконалення художньо-технічної спроможності, створення власного

творчого інтерпретаційного проекту виконання оркестрового твору програми, ін. На третьому, творчо-відтворювальному етапі – проектний метод, художньо-варіативний; компетентнісний; метод розкриття потенційного лідерства, ін.

Експериментальна перевірка методики застосування педагогічних умов формування виконавської компетентності у процесі музично-комунікативної діяльності струнників показала ефективність запропонованої методики та результативність її впровадження.

Наукова новизна. Ши Юе чітко окреслює позиції щодо наукової новизни дисертації, яка полягає в цілісному аналізі теоретичного та практичного дослідження методики формування виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів у процесі музично-комунікативної діяльності, теоретичної обґрунтованості педагогічних умов ефективного формування досліджуваного феномена, визначених критеріїв, показників та рівнів сформованості виконавської компетентності студентів віолончелістів та скрипалів у процесі музично-комунікативної діяльності. *Вперше* – надано розуміння змісту понять «виконавська компетентність», «музично-комунікативна діяльність студентів віолончелістів та скрипалів»; у ході дослідження визначено структуру виконавської компетентності, яка представлена у єдності чотирьох компонентів: мотиваційно-спрямованого, навчально-організаційного, музично-особистісного та професійно-виконавського. Методологічну базу дослідження склали визначені наукові підходи: культурологічний, емоційно-рефлексивний, функціональний, аксіологічно-емотивний, комунікативний, герменевтичний, компетентнісний та творчо-презентаційний; принципові положення (співробітництво, емпатійність, самостійність, фасилітація, слуховий універсалізм, індивідуалізація, антиципація та професіоналізм); методично-педагогічне забезпечення склали обґрунтовані педагогічні умови: створення ситуації музично-комунікативної єдності учасників освітньо-виконавського процесу; активізація компетентнісного зростання студентів по всіх напрямках його

набуття; зацікавлення вивченням історіографії виконавської культури; спонукання до самоусвідомлення досягнення акме-професійної компетентності; застосування методичних принципів корифеїв віолончельної та скрипкової шкіл із системою відповідних методів; розроблені критерії з їх показниками для оцінки рівнів сформованості досліджуваного феномена у процесі поетапного його формування; визначено зміст методичних систем та окремі персоніфіковані характеристики професійно-педагогічної та виконавської діяльності віолончелістів та скрипалів, видатних викладачів України та Китаю.

Уточнено сутність психолого-педагогічної парадигми комунікації, співробітництва; напрями застосування сольного та ансамблево-оркестрового досвіду студентів та його розкриття у процесі музично-комунікативної діяльності; зміст інтегральної компетентності; поняття «професійна компетентність».

Подальшого розвитку дістала: компетентнісна парадигма поліфункціональної музично-виконавської діяльності студентів струнників як майбутніх учителів музичного мистецтва.

Заслуговує на схвалення цікаві додатки, які представлені в роботі, а саме: деякі історичні відомості про розвиток у Китаї мистецтва гри на струнних інструментах (віолончель); улюблені віолончелісти; методичні положення Цинь Лі Вей; Вадим Червов та його учні; історіографія родини смичкових; становлення німецької віолончельної школи в ХІХ ст.; особливості віолончельних методик; концертно-виконавська та музично-викладацька діяльність Ши Юе.

Практичне значення результатів дослідження полягає у застосуванні отриманих теоретичних висновків і практичних результатів із набуття виконавської компетентності та музично-комунікативного досвіду в освітньому процесі студентів струнників, як майбутніх учителів музичного мистецтва та керівників ансамблевих та оркестрових колективів; у застосуванні розробленої методичної системи для творчого

